

Men sæt nu, at den Mangel, der er ved Forligsmæglingen, vedrører selve Sagen i Almindelighed, at det, der kan tvivles om, er, hvorvidt selve det foreliggende Retsskriv, den foreliggende Sag har været Genstand for Forligsmægling, saa medfører en saadan Mangel, der gælder selve Sagen, ikke Afvisning, men har kun til Følge, at der paa et Stadium af Processen, hvor Forligsmæglingen er temmelig betydningsløs, skal forsøges Forligsprøve; det forekommer mig, at dette dog er en meget betænkelig Ordning. Lad mig til Eksempel nævne, at A har ladet B indkalde for Forligskommissionen, idet han paastaar en Ting udleveret, som han formentlig er Ejer af, og at der ikke opnaas noget Forlig; han lader da Sagen gaa til Retten og gør fremdeles sin Paastand paa Sagens Udlevering gældende, men han bygger nu denne Paastand ikke paa, at han er Ejer af Tingen, men derpaa, at han formentlig har en Brugsret til samme. I dette Tilfælde, hvor det dog virkelig ikke kan siges at være den samme Sag, som kommer ind for Retten, hvorom der er prøvet Forlig, i et saadant Tilfælde vil Forlaget, saaledes som det er affattet, ikke medføre, at Sagen bliver afvist, men kan have til Følge, at der efter Procedurens Afslutning bliver forsøgt Forligsmægling. Jeg skønner ikke rettere, end at det fuldstændig kan undergrave hele Forligsinstitutionen, naar man paa den Maade kan saa saa at sige alle Sager, alle Spørgsmaal ind for Domstolene, uden at der i Forvejen er prøvet Forlig. Der kunde nævnes en Række andre Tilfælde, som ere ligesaa betænkelige, f. Eks. hvis Sagøgeren paa det Tidspunkt, da han og Modparten møde til Forlig, ikke var habil, eller hvis han var inkompetent; sige Mangler skulle efter Forlaget ikke have til Følge, at Sagen afvises fra Retten, men kun, at der findes en senere Forligsprøve Sted. Dernæst skal jeg tillade mig at fremhæve en anden Bestemmelse i § 6, som ligeledes kan føre til meget Dunsbød og Forhaling, som man jo har tilfattet at undgaa. Der staar i § 6, at „i første Instans kan Retten, dersom den dertil finder Grund, ved Kendelse, til hvis Afgørelse Parterne eller deres Sagfører indkaldes med det nedenfor i § 8 nævnte Bærfel, paalægge Sagøgeren inden en vis Frist at lade foretage ny Forligsprøve.“ Jeg har under tidligere Forhandlinger spurgt den ærede Minister, om denne Bestemmelse maatte forstås saaledes, at ikke blot Retten i første Instans, men ogsaa de overordnede Retter kunne hævde den givne Forfrist, saaledes at en Sag blev af hjemvist, hvor den overordnede Ret skønnede, at

der burde have været foretaget ny Forligsprøve i 1ste Instans. Tilfældet kan f. Eks. være dette: Retten i første Instans finder ikke Mangler ved Forligsmæglingen; vi kunne forudsætte, at Overretten heller ikke gør det, men saa kommer Sagen for Højesteret, og Højesteret finder, at der er saadanne Mangler ved Forligsmæglingen, som burde have ført til ny Forligsprøve; Højesteret kan da, efter hvad den ærede Minister har udtalt, annullere hele Behandlingen og hjemvise Sagen til ny og bedre Behandling ved 1ste Instans. Dette kan jo imidlertid medføre saa mange Ulemper og Udgifter for vedkommende, at det forekommer mig, at man i sin Stræben efter at undgaa et formelt Sker er strandet paa et andet.

Der er andre Bestemmelser i Lovforlaget, som der ligeledes kan gøres adskillige Bemærkninger om, og det er maaske i det hele taget et Spørgsmaal, om der er nogen særlig paatrængende Grund til at vedtage eller gennemføre et Lovforslag som dette, naar vi ikke kunne saa det gennemført i Forbindelse med større Dele af vor Retsreform. Naar Fordelen ikke er utvivlsom paa væsentlige Punkter, kunde der dog være Spørgsmaal, om vi ikke burde overveje denne Sag nærmere, til vi kunne saa taget fat paa hele den store Retsreform.

Jeg vil, inden jeg slutter, tillade mig et Spørgsmaal til den højtærede Minister angaaende denne almindelige Retsreform. Naar efter Naar er gaaet, og vi leve fremdeles paa vor gamle Retstilstand. Forholdet er nu det, at der kun er 2 Lande i Europa, hvis Retspleje er helt ubetruet af de moderne Krav; det er Danmark og Tyrkiet. Sverige har dog paa adskillige Punkter af sit Retsvæsen Institutioner, som nærme sig den almindelige europæiske Retsordning, men „den syge Mand“ ved Sundet og „den syge Mand“ ved Dardanellerne leve fremdeles paa en Retstilstand, der er forældet i allerhøjeste Grad. Det maa forekomme lidt beshynderligt, at der fra Sider, som ellers stemple det næsten som en Forhængsel mod Samfundet, som en Uspærring fra almindelig europæisk Kulturliv, naar man ikke saa hurtigt som muligt importerer nye Teaterstykker eller nye Forfattere fra Udlandet — at der fra disse Sider ikke synes at ville gøre sig nogen særlig Stemning gældende for at komme bort fra vor forældede Retstilstand. Men det faar nu blive en Sag for sig. Jeg tror, at der i Landet fremdeles er et levende Dnsfe om, at vi endelig for Alvor kunde komme til at tage fat paa en Omdannelse af hele vort Retsvæsen. Jeg vil tillade mig at spørge den højtærede Justitsminister, om